

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Projekt z dnia 9 września 2009 r., przeznaczony do debaty publicznej

Podstawowe informacje

Elżbieta Bieńkowska
Minister Rozwoju Regionalnego

Debata publiczna nad KSRR
Kraków, 2 października 2009 r.

- ✓ Wykorzystuje dorobek prac strony rządowej z samorządami, środowiskami akademickimi oraz praktykami
- ✓ Redakcja tekstu po stronie MRR, ale wiele idei zawartych w KSRR wynika bezpośrednio z propozycji województw
- ✓ Poprzedzony opracowaniem *Tez i założeń do KSRR (przyjęte przez RM w grudniu 2008 r.)*
- ✓ Jest poddawany debacie publicznej - ostateczna wersja uwzględni uwagi i postulaty zgłaszane w w/w procesie

polityka.regionalna@mrr.gov.pl

Potrzeba opracowania KSRR

Uwarunkowania zewnętrzne

- ✓ Debata nad przyszłością polityki spójności (KE):
 - ➔ Odczuwana potrzeba zmian ale brak silnego lidera
 - ➔ Dyskusje na temat roli regionów *versus* państw narodowych
 - ➔ Dyskusja nt. efektywności *versus* wyrównywania (Raport Fabrizio Barca dla KE)
 - ➔ Spójność terytorialna jako nowy wymiar polityki spójności
 - ➔ Aktywność Polski w odniesieniu do przyszłości polityki spójności - Polska największym laboratorium polityki spójności i polityki regionalnej w UE
- ✓ Nowe wyzwania europejskie i globalne, np. globalizacja, demografia, energia, kryzys
- ✓ Debata nad rolą polityk publicznych ukierunkowanych terytorialnie w rozwoju społeczno-gospodarczym i polityki regionalnej (OECD) oraz raport Banku Światowego - Reshaping Economic Geography

Potrzeba opracowania KSRR

Uwarunkowania krajowe

✓ Porządkowanie polityki rozwoju

KSRR elementem całościowego systemu planowania społeczno-gospodarczo-przestrzennego (*ustawa z 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w zw. z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski przyjęte w maju br. przez RM*)

✓ Brak dokumentu dotyczącego polityki regionalnej - równoległe prace nad Długookresową Strategią Rozwoju Kraju (obecnie Polska 2030) oraz nad KPZK do roku 2030

✓ Wzmocnienie roli polityki ukierunkowanej terytorialnie i konieczność jej unowocześnienia – wykorzystanie doświadczeń OECD i państw UE

✓ 10 lat istnienia samorządu terytorialnego

✓ Nowi aktorzy – metropolie (projekt *Ustawy o polityce miejskiej państwa i współpracy jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie*), dyskusje o nowym, wieloszczeblowym systemie zarządzania rozwojem

✓ Konieczność zwiększenia efektywności polityki regionalnej - wykorzystanie doświadczeń związanych z funduszami UE

Polityka regionalna drogą do rozwoju kraju

Definicja polityki regionalnej

- ✓ **Polityka regionalna to świadoma i celowa działalność podmiotów publicznych zmierzająca do wykorzystania potencjałów każdego z terytoriów**
- ✓ **Uwzględnia kontekst przestrzenny rozwoju kraju, różnorodność terytoriów oraz czynników rozwojowych w nich występujących**
- ✓ **Polityka ta realizuje cele rozwoju kraju w odniesieniu do regionów i innych terytoriów, w wyniku czego pełni rolę koordynującą wobec polityk sektorowych**

Polityka regionalna drogą do rozwoju kraju

- ✓ **Polityka regionalna jest integralnym elementem polityki rozwoju wspomagającym osiągnięcie celów krajowych poprzez uruchamianie zasobów terytorialnych**
- ✓ **Polityka regionalna nie jest wyłącznie polityką dla biednych obszarów – nie zapomina o nich, ale przede wszystkim jest polityką dla wszystkich polskich regionów i terytoriów pomagając w najlepszy sposób wykorzystać ich potencjał rozwojowy a tam, gdzie potrzeba – dostarczając zasoby zewnętrzne**
- ✓ **Polityka regionalna nie jest polityką wspierania samorządów wojewódzkich – wspiera tworzenie i budowę tożsamości regionalnych (na bazie obecnych 16 województw) w wymiarze ekonomicznym, społecznym i kulturowym poprzez budowę wieloszczeblowego systemu zarządzania**
- ✓ **Polityka regionalna ma charakter zintegrowany – pozwala na integrację różnych polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym**
- ✓ **Polityka regionalna jest skuteczna i efektywna – wspomaga niezbędne zmiany instytucjonalne, prawne i finansowe**

- ✓ **KSRR** zmierza w kierunku dalszej decentralizacji funkcji państwa poprzez:
 - ✓ **Decentralizację instytucjonalną** – zwiększenie roli samorządu województwa, jako kluczowego (obok MRR) podmiotu realizacji polityki regionalnej – węzła sieci systemu wieloszczeblowego zarządzania na poziomie regionalnym, będącego głównym ośrodkiem decyzyjnym i koordynacyjnym na tym poziomie
 - ✓ **Decentralizację finansową** – zwiększenie ilości środków samorządów terytorialnych na prowadzenie polityki rozwoju, a jednocześnie wprowadzenie mechanizmu Kontraktu terytorialnego

KSRR - inne założenia

- ✓ **Diagnoza przedstawiona w raporcie Polska 2030 punktem wyjścia dla KSRR**
- ✓ **Element nowego systemu zarządzania rozwojem Polski**
 - ➔ **Jedna z 8 strategii realizujących cele DSRK i ŚSRK**
 - ➔ **Spójna z zapisami KPZK**
- ✓ **Określa cele polityki rozwoju państwa w układzie terytorialnym oraz zasady realizacji i koordynacji polityk o największym znaczeniu dla osiągania celów terytorialnych w tym polityki rozwoju obszarów wiejskich, polityki miejskiej itp.**
- ✓ **Okres obowiązywania KSRR do roku 2020**
 - ➔ **wdrażanie stopniowo od 2010 roku**
- ✓ **Oparcie strategii o zmodyfikowany model polaryzacyjno-dyfuzyjny**
- ✓ **Skoncentrowanie interwencji polityki regionalnej na wybranych obszarach tematycznych i przestrzennych**

- ✓ **KSRR zawiera zestaw najważniejszych wyzwań zidentyfikowanych dla polityki regionalnej do roku 2020**
- ✓ **Wyzwania łączą wymiary europejski i krajowy i zostały określone na bazie następujących dokumentów:**
 - ➔ **Regiony 2020 - Komisja Europejska**
 - ➔ **Przegląd terytorialny Polski - OECD**
 - ➔ **Inne analizy, m.in. OECD i Banku Światowego oraz ekspertyzy wykonane dla MRR**
 - ➔ **Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej dokonana w różnych skalach przestrzennych**
- ✓ **Wyzwania są spójne ze strategicznymi wyzwaniami dla rozwoju całego kraju sformułowanymi w raporcie *Polska 2030***
- ✓ **Odpowiedź na wyzwania będzie wymagała interwencji**
 - ➔ **polityki regionalnej, ale także**
 - ➔ **polityk sektorowych - przy wykorzystaniu mechanizmów koordynacji**

Najważniejsze wyzwania polityki regionalnej

Lepsze wykorzystanie potencjałów obszarów miejskich najważniejszych dla rozwoju do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów

Zapewnienie spójności wewnętrznej kraju. Niedopuszczenie do nadmiernych różnicowań przestrzennych

Tworzenie i absorpcja innowacji

Odpowiedź na negatywne trendy demograficzne oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy

Poprawa jakości zasobów pracy

Odpowiedź na zmiany klimatyczne i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego

Właściwe wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych

Zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury transportowej i teleinformatycznej

Podwyższenie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie krajowym i regionalnym

Zasady polityki regionalnej

Zasady polityki regionalnej państwa są stałe,
a cele KSRR mogą ulegać modyfikacjom

Koncentracja

- ➔ Państwo interweniuje w ograniczonej liczbie obszarów geograficznych i tematycznych – w tzw. Obszarach Strategicznej Interwencji

Subsydiarność

- ➔ Planowanie i realizacja przez różne podmioty interwencji publicznej na możliwie najniższym poziomie, gwarantującym jej najwyższą efektywność

Partnerstwo i współpraca

- ➔ Współdziałanie, współdecydowanie i współodpowiedzialność podmiotów publicznych w tworzeniu polityki i osiągnięciu jej celów

Zasady polityki regionalnej

Efektywność

- ➔ **Najbardziej korzystna relacja poniesionych kosztów (finansowych, organizacyjnych) do osiągnięcia zamierzonych efektów o charakterze strukturalnym**
- ➔ **Mechanizmy o charakterze zachęt - premie dla najbardziej skutecznych + zasada warunkowości (*conditionality rule*)**

Koordinacja

- ➔ **Koordinacja z innymi politykami krajowymi**
- ➔ **Koordinacja z polityką spójności i innymi politykami UE**

Wieloszczeblowe zarządzanie

- ➔ **Kluczowa rola MRR i samorządu wojewódzkiego w planowaniu i realizacji celów polityki regionalnej**
- ➔ **Przeformułowanie systemu zarządzania polityki regionalnej - większe uwzględnianie w procesach rozwojowych róznych podmiotów publicznych**
- ➔ **Samorząd województwa jako węzeł sieci na szczeblu regionalnym**
- ➔ **MRR jako węzeł sieci na szczeblu krajowym**

Cele polityki regionalnej

Strategiczny dylemat polityki regionalnej

*zróżnicowania vs. potencjały
regiony vs. obszary funkcjonalne*

Cel strategiczny:

Efektywne wykorzystanie przez regiony ich potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - kreowania wzrostu, zatrudnienia i spójności terytorialnej w Polsce w dłuższym horyzoncie czasu

Cele polityki regionalnej

Cele do 2020 roku:

- 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów**
- 2. Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych**
- 3. Usprawnianie procesów planowania i realizacji polityk publicznych mających wpływ terytorialny**

Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

- ✓ Cel dotyczy całego obszaru Polski
- ✓ Koncentruje się na:
 - ➔ wykorzystaniu dynamizmu rozwojowego największych ośrodków życia społeczno-gospodarczego kraju (**metropolii**) i regionów (**stolice województw**) dla wspomagania konkurencyjności kraju oraz poszczególnych regionów
 - ➔ budowie warunków do tworzenia mechanizmów dyfuzji i absorpcji wzrostu na poziomie
 - europejskim (krajowe obszary metropolitalne – obszary metropolitalne na świecie)
 - krajowym (główne węzły układu osadniczego)
 - regionalnym (najważniejsze ośrodki miejskie – pozostałe obszary)

Model polaryzacyjno - dyfuzyjny
(w oparciu o policentryczną sieć osadniczą)

Kierunki działań w ramach celu 1

1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych największych ośrodków miejskich kraju

- Warszawa jako główny ośrodek metropolitalny kraju
- pozostałe ośrodki metropolitalne (Kraków, Trójmiasto, Wrocław, Poznań, Konurbacja Śląska, Łódź, Lublin, Szczecin, Bydgoszcz-Toruń)
- ośrodki regionalne pełniące funkcje miast wojewódzkich

2. Tworzenie warunków dla dyfuzji procesów rozwojowych z ośrodków wojewódzkich i ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi (poprawa dostępności transportowej, kreowanie warunków dla lokalizacji inwestycji w miastach subregionalnych i na obszarach wiejskich oraz stymulowanie procesów urbanizacyjnych)

3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne (horyzontalne)

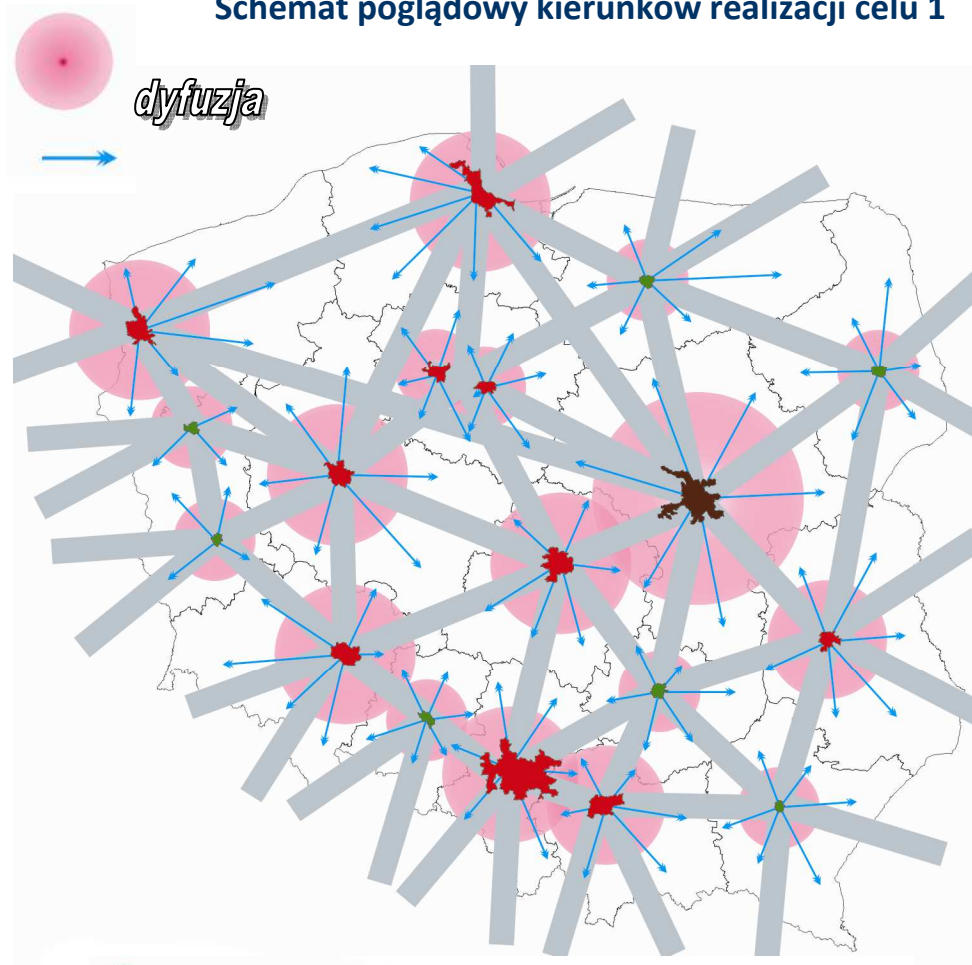
- rozwój zasobów ludzkich, kapitału intelektualnego i społecznego
- wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych
- zwiększanie możliwości absorpcji rozwiązań innowacyjnych przez przedsiębiorstwa i instytucje regionalne
- wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu
- zapewnienie stałych dostaw oraz efektywnego wykorzystania energii oraz reagowanie na zmiany klimatyczne
- wykorzystanie walorów środowiska naturalnego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego

Układ celów polityki regionalnej

Cel 1 Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

Schemat poglądowy kierunków realizacji celu 1

- Warszawa
- Główne ośrodki metropolitalne
- Ośrodki regionalne pełniące funkcje miast wojewódzkich

Model polaryzacyjno - dyfuzyjny

Polaryzacja rozumiana jako:

Koncentracja procesów rozwojowych w podstawowej sieci miast (miasta wojewódzkie - główne węzły policentrycznego układu sieci osadniczej)

Dyfuzja rozumiana jako:

Rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych z ww. obszarów na obszary pozostałe (obszary położone poza funkcjonalnymi obszarami miast wojewódzkich, ośrodki subregionalne i lokalne)

Układ celów polityki regionalnej

Cel 2 Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

- ✓ Cel ten dotyczy **wybranych obszarów** zagrożonych **marginalizacją**, czyli procesem stałego pogarszania się perspektyw rozwojowych bez możliwości ich przewyższenia bez zewnętrznego wsparcia dostarczanego z poziomu krajowego lub regionalnego
- ✓ Obszary te są zbyt odległe od głównych centrów miejskich lub też skala problemów do przewyższenia została uznana za zbyt dużą, aby mogły one liczyć na zakładaną na pozostałych obszarach dyfuzję procesów rozwojowych
- ✓ Obszary te nazwane są obszarami problemowymi - łącznie z ośrodkami metropolitarnymi i pozostałymi miastami wojewódzkimi oraz otaczającymi je obszarami, gdzie zakładana jest dyfuzja procesów rozwojowych, stanowią wspólnie obszary **strategicznej interwencji polityki regionalnej państwa**
- ✓ Na podstawie przeprowadzonej analizy wyróżniono 5 typów obszarów:
 - ➔ *Obszary o najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego*
 - ➔ *Obszary wiejskie o najgorszych wskaźnikach sytuacji społeczno-gospodarczej i najniższym poziomie dostępu mieszkańców do usług i dóbr publicznych*
 - ➔ *Miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze*
 - ➔ *Obszary o najniższej dostępności przestrzennej do ośrodków wojewódzkich*
 - ➔ *Obszary przygraniczne*

Układ celów polityki regionalnej

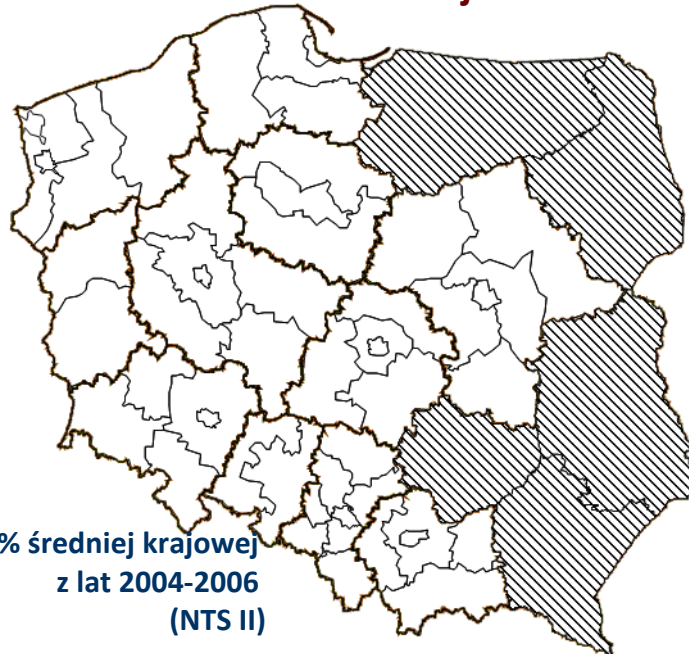
Cel 2 Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

Na obszarach o **najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego** celem jest zainicjowanie procesów restrukturyzacyjnych i rozwojowych oraz zmniejszenie dystansu rozwojowego tych obszarów

A. Budowa spójności wewnętrznej na poziomie krajowym

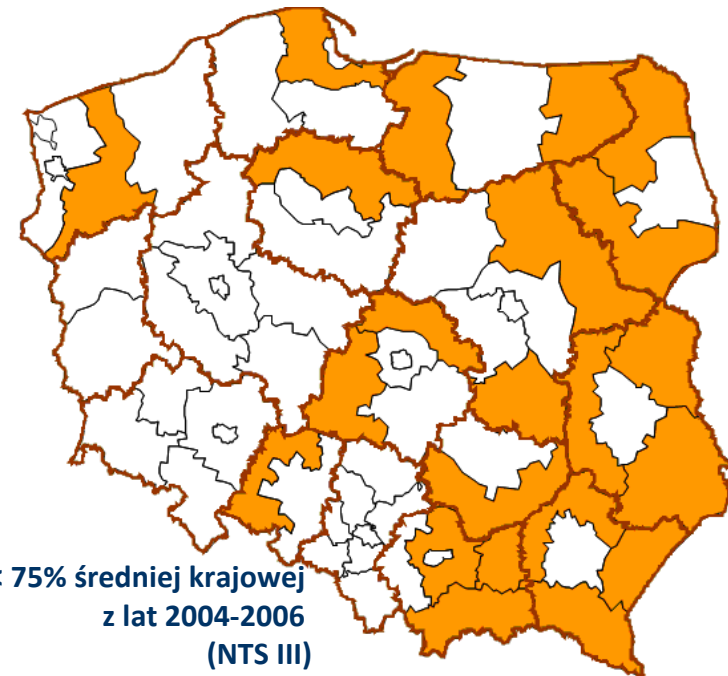
Polska Wschodnia a reszta kraju

PKB p.c. < 80% średniej krajowej z lat 2004-2006 (NTS II)

☑ Obszary działań restrukturyzacyjnych z poziomu krajowego (PO PW) i regionalnego

B. Budowa spójności wewnętrznej województw

PKB p.c. < 75% średniej krajowej z lat 2004-2006 (NTS III)

■ Obszar działań restrukturyzacyjnych z poziomu regionalnego (programy regionalne)

Mapy poglądowe obszarów o najniższym poziomie rozwoju na rzecz restrukturyzacji

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego

Układ celów polityki regionalnej

Cel 2 Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

Obszary o najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego

Kierunki działań

- ➔ **Rozwój zasobów ludzkich i kapitału społecznego**
- ➔ **Rozwój przedsiębiorczości**
- ➔ **Wspomagane procesów urbanizacyjnych**
- ➔ **Tworzenie infrastrukturalnych i instytucjonalnych warunków do zwiększania poziomu inwestycji i wzrostu wydajności pracy**

Układ celów polityki regionalnej

Cel 2 Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

Na **obszarach wiejskich o najgorszych wskaźnikach sytuacji społeczno-gospodarczej i najniższym poziomie dostępu mieszkańców do usług i dóbr warunkujących możliwości rozwojowe** celem jest wsparcie działań w zakresie restrukturyzacji oraz poprawy dostępu do podstawowych usług i dóbr publicznych decydujących o perspektywach rozwojowych

Kierunki działań

A. Działania restrukturyzacyjne

- ➔ wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich
- ➔ zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej przez polepszenie jakości kapitału ludzkiego
- ➔ tworzenie instytucjonalnych warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych
- ➔ stymulowanie rozwoju lokalnego w wymiarze społeczno-kulturowym, gospodarczym oraz ekologiczno-przestrzennym

B. Działania o charakterze wyrównawczym na rzecz zwiększenia dostępu do usług publicznych służące podniesieniu jakości życia i pracy:

- ➔ usługi edukacyjne
- ➔ usługi komunikacyjne
- ➔ usługi publiczne na rzecz ochrony środowiska
- ➔ usługi zdrowotne

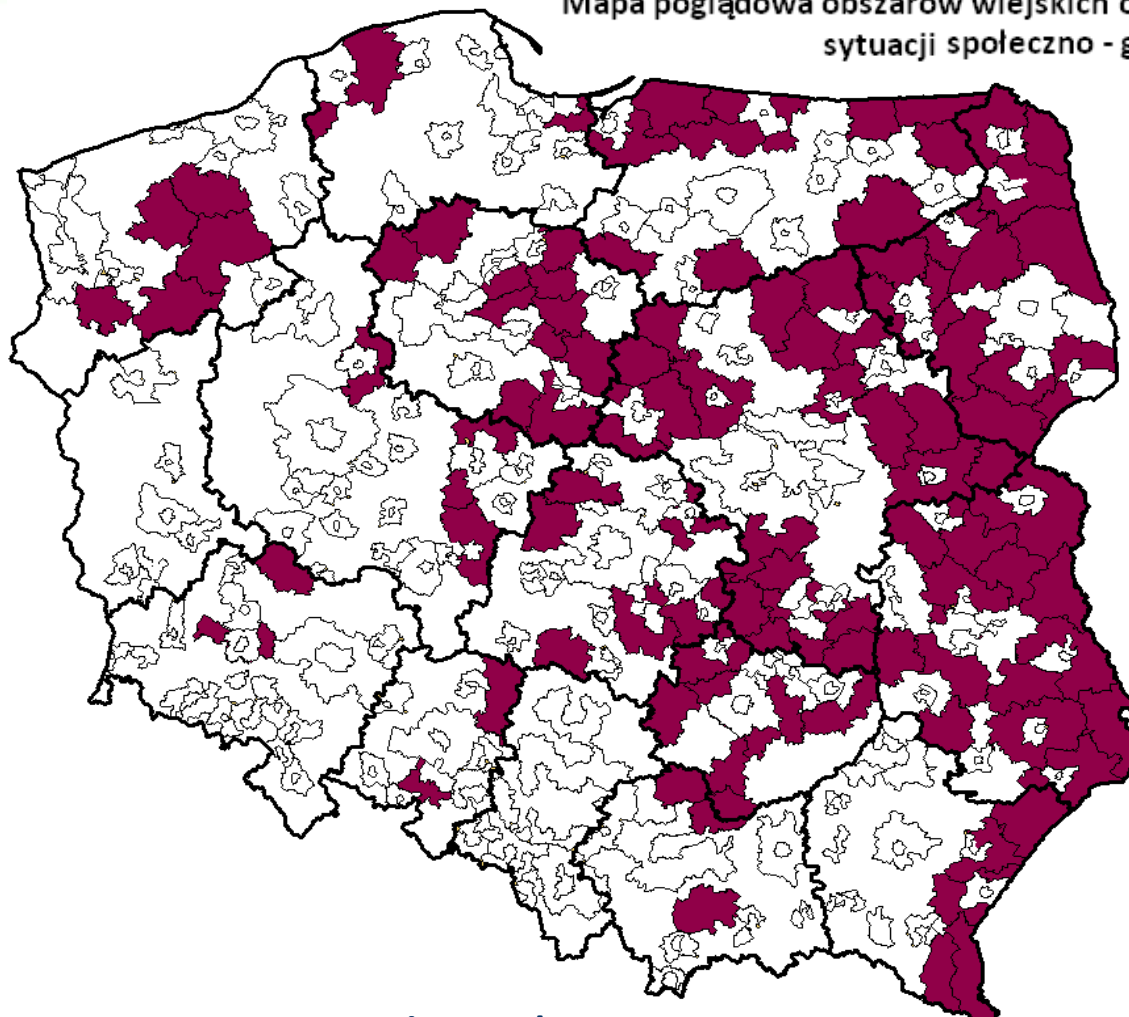
Działania możliwe z poziomu krajowego w ramach oddzielnego programu oraz poprzez interwencję programów regionalnych

Układ celów polityki regionalnej

Cel 2 Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

Mapa poglądowa obszarów wiejskich o najgorszych wskaźnikach sytuacji społeczno - gospodarczej

Mapa przygotowana w oparciu o wybrane wskaźniki społeczno-gospodarcze

Układ celów polityki regionalnej

Cel 2 - Wskaźniki monitorowania dostępu do usług publicznych

➔ Proponowane wskaźniki do wykorzystania przy zawieraniu Kontraktu terytorialnego

Usługi na rzecz ochrony środowiska	Usługi edukacyjne
<p>Odsetek ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej</p> <p>Udział odpadów poddawanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku</p> <p>Dywersyfikacja produkcji energii (struktura produkcji energii elektrycznej według źródeł)</p> <p>Wskaźnik odnoszący się do zagrożeń klimatycznych</p>	<p>Udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w tej grupie wiekowej ogółem</p> <p>Odsetek osób kontynuujących naukę na poziomie wyższym</p> <p>Wyniki egzaminów na zakończenie szkoły podstawowej, testów gimnazjalnych i egzaminów maturalnych</p> <p>Odsetek osób w wieku 25-64 lat uczestniczących w kształceniu ustawicznym</p>
Usługi transportu zbiorowego i komunikacyjne	Usługi zdrowotne
<p>Dostęp do ośrodków powiatowych przy wykorzystaniu transportu zbiorowego</p> <p>Międzygałęziowa dostępność transportowa</p> <p>Udział abonentów indywidualnych z dostępem do stacjonarnego Internetu szerokopasmowego w ogóle ludności faktycznie zamieszkałej</p> <p>Dostępność usług e-government on-line (jako % z 20 podstawowych usług)</p>	<p>Umieralność niemowląt na 1000 urodzeń żywych</p> <p>Liczba mieszkańców na ambulatoryjny zakład opieki zdrowotnej</p> <p>Dostępność do lekarzy specjalistów oraz usług specjalistycznych</p> <p>Liczba osób przypadająca na jeden zespół ratownictwa medycznego</p> <p style="text-align: right;">Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego</p>

Układ celów polityki regionalnej

Cel 2 Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

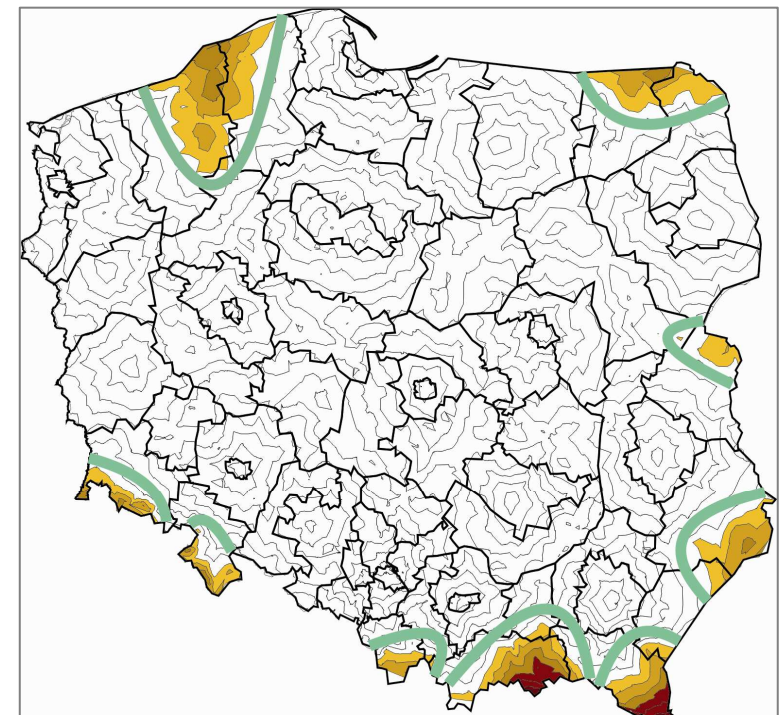
Na obszarach o najniższej dostępności przestrzennej do ośrodków wojewódzkich celem jest zwiększanie stopnia spójności terytorialnej z resztą kraju

Kierunki działań

- ➔ Wspomaganie rozwoju ośrodków subregionalnych
- ➔ Zwiększanie dostępności do regionalnych centrów rozwoju
- ➔ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej – drogowej i kolejowej
- ➔ Polepszanie jakości systemów i środków przewozu zbiorowego

Działania możliwe z poziomu krajowego w ramach oddzielnego programu oraz poprzez interwencję programów regionalnych

Mapa poglądowa obszarów na rzecz zwiększenia dostępności do ośrodków wojewódzkich

Zasięg interwencji na rzecz zwiększenia dostępności obszarów będących poza zasięgiem izochrony 120 minut od miasta wojewódzkiego

Układ celów polityki regionalnej

Cel 2 Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

W miastach i na innych obszarach tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze celem jest wsparcie kompleksowych działań odbudowujących ich zdolności do rozwoju poprzez przywracanie starych lub nadawanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych oraz wspomaganie realizacji kompleksowych programów rewitalizacji. Problem dotyczy w największym stopniu niektórych obszarów na Górnym Śląsku, Szczecina oraz dzielnic w niektórych miastach, w których zachodzą procesy segregacji przestrzennej

Kierunki działań

- ➔ Kompleksowe działania odbudowujące zdolności do rozwoju terytoriów (miast, dzielnic miast, obszarów przemysłowych i innych terenów zdegradowanych)
- ➔ Nadawanie nowych funkcji społeczno-gospodarczych
- ➔ Rewitalizacja społeczno-gospodarcza
- ➔ Rekultywacja obszarów zdegradowanych środowiskowo w połączeniu z nadawaniem im nowych funkcji gospodarczych

Działania możliwe z poziomu krajowego w ramach oddzielnego programu oraz poprzez interwencję programów regionalnych

Układ celów polityki regionalnej

Cel 2 Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

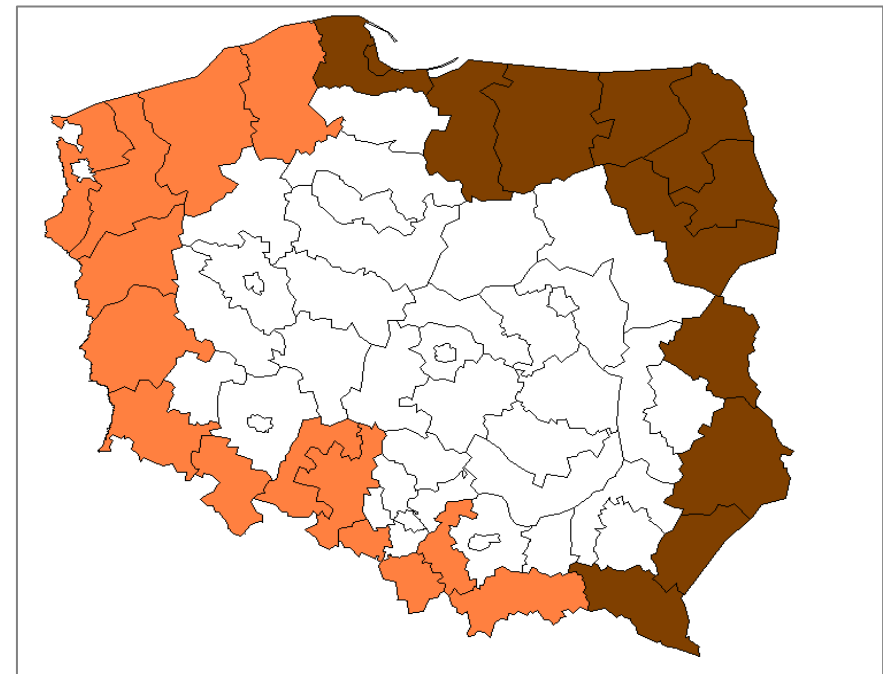
Na **obszarach przygranicznych, szczególnie na zewnętrznych granicach UE**, celem jest wzajemne zwiększanie dostępności tych obszarów w relacjach krajowych i międzynarodowych oraz pobudzanie endogenicznego rozwoju z wykorzystaniem możliwości jakie oferuje współpraca transgraniczna

Kierunki działań

- Wzmacnianie subregionalnych ośrodków miejskich, w tym przedzielonych granicą państwa, które mogłyby stać się centrami życia gospodarczego i kulturowego dla terenów po obu stronach granicy (szczególnie dla obszarów przygranicznych położonych w pobliżu wewnętrznych granic UE)
- Przedsięwzięcia na rzecz rozwoju wielopłaszczyznowej współpracy transgranicznej na poziomie lokalnym
- Specjalne przedsięwzięcia dotyczące rozwoju zasobów ludzkich i kapitału społecznego

Działania możliwe z poziomu krajowego oraz poprzez interwencję programów regionalnych

Mapa poglądowa obszarów przygranicznych

Układ celów polityki regionalnej

Cel 3 - Usprawnianie procesów planowania i realizacji

polityk publicznych mających wpływ terytorialny

- **Charakter horyzontalny**
- **Obejmuje wszystkie instytucje odgrywające rolę w prowadzeniu i realizacji polityk publicznych ukierunkowanych terytorialnie**
- **Zwiększenie roli województw - głównych ośrodków decyzyjnych i koordynacyjnych na poziomie regionalnym**

Kierunki działań

1. **Przebudowa i wzmocnienie systemu koordynacji horyzontalnej i wieloszczeblowej**

- ✓ **Wzmocnienie roli Komitetu Koordynacyjnego Polityki Rozwoju w odniesieniu do działań ukierunkowanych terytorialnie**
- ✓ **Wzmocnienie roli MRR w systemie planowania realizacji polityk publicznych**
- ✓ **Nowy typ kontraktu wojewódzkiego (Kontrakt terytorialny)**

2. **Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej**

- ✓ **Krajowe Forum Terytorialne (instrument dyskusji strategicznej o rozwoju regionalnym)**
- ✓ **Raporty dotyczące polityki regionalnej**
 - **Raporty roczne nt. polityki regionalnej i przestrzennej**
 - **Raport strategiczny dot. wyzwań, nowych uwarunkowań i trendów regionalnych i przestrzennych – co 3 lata**

Układ celów polityki regionalnej

Cel 3 - Usprawnianie procesów planowania i realizacji

polityk publicznych mających wpływ terytorialny

3. Zwiększenie skuteczności i efektywności mechanizmów wykonawczych polityki regionalnej

- ✓ Warunkowość przekazywania środków finansowych
- ✓ Obserwatorium krajowe i obserwatoria regionalne (monitorowanie polityki regionalnej z wykorzystaniem doświadczeń polityki spójności)
- ✓ Reorganizacja systemu wdrażania polityki regionalnej
- ✓ Program stałego podnoszenia zdolności administracji publicznej do planowania i zarządzania rozwojem

4. Ścisłe powiązanie polityki regionalnej z systemem planowania finansów publicznych oraz innych polityk, w tym przestrzennej

- ✓ Powiązanie systemu planowania regionalnego oraz planowania przestrzennego
- ✓ Ukierunkowanie polityk sektorowych na uwzględnienie wymiaru terytorialnego
- ✓ System wieloletniego planowania finansowego
- ✓ Wprowadzenie spójności dokumentów strategicznych i programowych w odniesieniu do przestrzeni na poziomie krajowym i regionalnym

System realizacji KSRR

Układ programów

Cel 1	Cel 2	Cel 3
Zintegrowany program regionalny obejmujący działania obecnie współfinansowane w ramach EFRR, EFS, EFRROW, środków krajowych (lub 16 X 3 programy regionalne)		
Krajowy Program na rzecz Konkurencyjności (możliwy oddzielny komponent polski)	Program Operacyjny Polska Wschodnia	Plan działań na rzecz wzmocnienia administracji do zarządzania rozwojem
		Możliwy horyzontalny Program rozwoju (bądź program operacyjny) wsparcia instytucjonalnego
Możliwy odrębny program operacyjny dla obszaru metropolitalnego Warszawy	Programy realizacji celu 2 (możliwe programy z poziomu krajowego dla obszarów problemowych)	Projekty w ramach różnych programów: regionalnych programów operacyjnych o charakterze zintegrowanym, programów realizacji celu 2 i programów sektorowych
Sektorowe programy operacyjne i programy rozwoju oraz inne programy wdrożeniowe skoordynowane w procesie Kontraktu terytorialnego		
Programy transnarodowe i międzyregionalne EWT oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa		
K o o r d y n a c j a		

System realizacji KSRR

Kontrakt terytorialny

- ➔ Instrument partnerskiego uzgadniania wspólnych przedsięwzięć
- ➔ Umowa między głównymi aktorami polityki regionalnej działającymi dla osiągnięcia określonych w nim celów (rząd, samorząd, ale umożliwia włączenie się innych podmiotów publicznych)
- ➔ Obejmuje przedsięwzięcia o największym znaczeniu dla realizacji celów określonych dla danego terytorium
- ➔ Cele Kontraktu określone będą szczegółowo dla różnych terytoriów, a na ich podstawie zadania i obowiązki stron oraz odpowiedzialność za osiągnięcie w/w celów
- ➔ Kontrakt określi wartość wskaźników rozwoju pozwalających ocenić skuteczność i efektywność jego implementacji
- ➔ Zwiększy zdolność instytucjonalną podmiotów zaangażowanych we wdrażanie polityki regionalnej

System realizacji KSRR

Terytorializacja środków publicznych

- Proces prowadzony **równolegle** z debatą publiczną, w oparciu o ocenę istniejących instrumentów polityk sektorowych
- Przebudowa **systemu dystrybucji terytorialnej środków** dla zachowania spójności i komplementarności instrumentów polityki regionalnej
- Pozyskanie **dotychczasowych środków na finansowanie** polityki regionalnej
- **Trzy alternatywne** rozwiązania zapewniające dostosowanie różnych polityk sektorowych/horyzontalnych o znaczącym oddziaływaniu terytorialnym do realizacji efektywnej polityki regionalnej

Likwidacja danego instrumentu i przekazanie dotychczasowych środków na realizację polityki regionalnej KSRR i włączenie do systemu Kontraktów terytorialnych

Likwidacja danego instrumentu i przekazanie dostępnych w jego ramach zadań i środków na inny niż krajowy poziom realizacji polityki rozwoju

Pozostawienie instrumentu jako elementu polityki sektorowej przy jednoczesnej modyfikacji reguł alokacyjnych w odniesieniu do przestrzeni, uwzględniając cele rozwoju kraju odnoszące się do terytorium

- Określenie najwłaściwszego poziomu wdrażania działań (regionalnie czy centralnie)

I etap – do roku 2013

➔ Główne źródła finansowania polityki regionalnej:

- Środki UE w ramach polityki spójności oraz współfinansowanie krajowe
- Środki dla Polski na realizację celów określonych terytorialnie - np. wsparcie obszarów wiejskich
- Inne wspólnotowe środki budżetowe (7PR, TEN, programy z dziedziny edukacji, młodzieży, kultury i sektora audiowizualnego)
- Inne środki finansowe ze źródeł zagranicznych - np. EOG
- Uwolnienie ok. 3-5 mld złotych w skali roku dzięki procesowi terytorializacji

II etap – po roku 2013

➔ Suma środków na realizację celów KSRR będzie wynosiła pod koniec roku 2013 nie mniej niż 3% PKB krajowego, w tym:

- Wydatki w ramach programów regionalnych oraz programów rozwojowych i operacyjnych dedykowanych realizacji celów KSRR

➔ Zwiększenie zaangażowania środków publicznych w realizację polityki regionalnej

➔ Nie mniej niż 70% środków publicznych (budżet państwa, w tym jst, środki UE) zostanie przeznaczonych na realizację programów regionalnych

➔ Rezerwy efektywnościowe

- Uruchamiane przez MRR na podstawie wyników postępu realizacji i osiągnięcia założonych w Kontraktach terytorialnych wskaźników
- Zakłada się, że wyniosą łącznie 10% całej alokacji na realizację KSRR - ich szczegółowe zasady podziału zostaną określone do roku 2011

Najważniejsze kwestie nierozstrzygnięte w Projekcie KSRR

- ➔ Czy zaproponowany w KSRR zestaw celów oraz kierunków działań został sformułowany w sposób trafny?
- ➔ Czy zaproponowany w KSRR katalog Obszarów Strategicznej Interwencji polityki regionalnej jest wyczerpujący i odpowiada najistotniejszym wyzwaniom i problemom rozwojowym, które napotykają polskie województwa?
- ➔ Czy wskaźniki (i ich wartości), w oparciu o które wyznaczono obszary problemowe zostały trafnie dobrane?
- ➔ Czy zaprezentowane w projekcie dokumentu propozycje w sposób wystarczający realizują postulat dalszej decentralizacji i gwarantują możliwość skutecznej koordynacji i integracji polityk publicznych na poziomie regionalnym?
- ➔ Czy zakładane w KSRR rozwiązania instytucjonalne w zadowalający sposób zapewnią stymulowanie strategicznego myślenia o rozwoju na poziomie krajowym, regionalnym, subregionalnym?

Dziękuję za uwagę

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
polityka.regionalna@mrr.gov.pl